



REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Seksioni për organet e administratës qendrore, të pushtetit vendor
dhe të të tretëve që veprojnë për llogari të tyre

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. K3/L4 – 10 Prot.
Nr. Dok. 202100157/10

Tiranë 20/12/2024

Lënda: Rekomandim për përfundimin e trajtimit të procedurës së shpërblimit të dëmit që i është shkaktuar shtetasit L. Xh. dhe bashkëpronarëve të tjerë të pasurisë Z.K 1711, të llojit "Arë", të ndodhur në Gështenjas, në Pogradec, në mungesë të një procesi të rregullt dhe të drejtë shpronësimi, si dhe

Fillimin e procedurës administrative dhe marrjen e masave disiplinore ndaj punonjësve përgjegjës të Bashkisë Pogradec për moskthim përgjigje ndaj kërkesave të Institucionit të Avokatit të Popullit

BASHKISË

POGRADEC

Për dijeni: AGJENCISË SHTETËRORE PËR SHPRONËSIM

TIRANË

Z. L. Xh.

Pranë zyrës Rajonale të Avokatit të Popullit
Rruga "Europa", Lagjia nr. 2, godina e Bashkisë Pogradec, hipoteka, kati IV

POGRADEC

Të nderuar,

Sikurse jeni në dijeni institucioni i Avokatit të Popullit ka marrë në shqyrtim ankesën e shtetasit z. L. Xh., lidhur me marrjen e masës së dëmshpërblimit për shpronësimin e një sipërfaqeje toke 500 m², e llojit arë, e cila është prekur nga gjurma e Unazës së Re të Pogradecit, fakt i cili ka ndodhur si zbatim i projektit “Sistemim, asfaltim rruga Qafë Plloçë – Pogradec dhe Unaza Pogradec” si pjesë e Projektit të Rehabilitimit të Segmenteve Rrugore Prioritare. Për këtë projekt Fondi Shqiptar i Zhvillimit ka zhvilluar tenderin në vitin 2017 dhe në njoftimin e publikuar në Buletinin nr.16, datë 24.04.2017 të Agjencisë së Prokurimit Publik, bën me dije se fituesi i tenderit në Procedurën e prokurimit: “Tender i Hapur”, me objekt: “Sistemim Asfaltim Rrugë Qafë Plloçë-Pogradec dhe Unaza Pogradec”, është shpallur fitues Operatori Ekonomik “ANK” sh.p.k.

Ankuesi, z. L.Xh., ngre shqetësimin dhe pretendimin e tij lidhur me indiferencën që Bashkia Pogradec shfaq ndaj kërkesave të herëpashershme të bëra nga qytetari i cili kërkon informacion dhe orientim mbi dëmshpërblimin e pasurisë që ndodhet në ZK1711, e llojit arë, me sipërfaqe 1000 m², në Gështenjas, Pogradec.

Për vijimin e hetimit administrativ dhe sqarimin e fakteve e rrethanave, në zbatim të detyrimit kushtetues e ligjor, e konkretisht nenit 63, pika 4 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku parashikohet: *“Organet dhe funksionarët publikë janë të detyruar t'i paraqesin Avokatit të Popullit të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara prej tij”*, si dhe pika b, e nenit 19, të ligjit nr.8454, datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, të ndryshuar, ku parashikohet: *Në rastet kur vendos të kryejë hetime të pavarura, Avokati i Popullit ka të drejtë: b) të kërkojë shpjegime nga çdo organ i administratës qendrore dhe vendore, si dhe të marrë çdo dosje apo material që ka lidhje me hetimin.*”, i jemi drejtuar Bashkisë Pogradec, me shkresën nr. K3/L4 – 4 prot., datë 02.05.2023 “Kërkesë e përsëritur për shpjegime”.

Në përgjigje tonës me shkresën nr. 1816/1 prot., datë 25.05.2023, jemi informuar se: *“... Me urdhër të Kryetarit të Bashkisë nr. 912, datë 09.12.2021 u krijua komisioni për verifikimin, vlerësimin dhe përllogaritjen e masës së shpërblimit të pasurisë pronë private të objektit sipas projektit të zbatuar. ... Nga ana e Bashkisë Pogradec me shkresën nr. 152/2 prot., datë 03.03.2023 është përgatitur tabela e shpronësimeve sipas standardit të kërkuar nga Agjencia Shtetërore e Shpronësimeve dhe është dërguar pranë këtij institucioni me 52 pasuri, ku z. L.Xh. mban nr. 42 në listën e shpronësimit. Bashkia Pogradec si institucion ka përfunduar rolin e saj në procesin e shpronësimit. Qytetarët e interesuar dhe Bashkia Pogradec janë në pritje të aprovimit nga ASHSH dhe daljes së VKM-së përkatëse.”*

Për sqarimin e mëtejshëm të kësaj çështjeje i jemi drejtuar Agjencisë Shtetërore për Shpronësimin (ASHSH), me shkresën tonë nr. K3/L4 – 6 prot., datë 11.07.2023, “Kërkesë për shpjegime” lidhur me procedurat e zhvilluara për shpronësimin e pronarëve të pasurive private, që preken nga realizimi i projektit “Sistemim Asfaltim Rrugë Qafë Plloçë-Pogradec dhe Unaza Pogradec”, duke iu referuar konkretisht pasurisë së shtetasit L.Xh. (numri rendor 42, në listën

e 52 pasurive për shpronësim e dërguar me shkresën nr. 152/2 prot., datë 03.03.2023 të Bashkisë Pogradec).

Me shkresën nr. 125/12 prot., datë 24.07.2023, ASHSH-ja, në përgjigje tonës, na informon se: *“...Konkretisht, nga verifikimi i përputhshmërisë me dispozitat e nenit 10 dhe 12, ligjit nr. 8561, datë 22.12.1999, të ndryshuar, konstatohet se, për kërkesën për shpronësim të sipërcituar “Sistemim, asfaltim rruga Qafë Plloçë-Pogradec dhe Unaza Pogradec”, vijnë të mbeten të paplotësuara një sërë mangësish teknike në tabelën e shpronësimit, dokumentacionit të pronësisë si dhe planimetritë e shpronësimit ... sqarojmë se Bashkia Pogradec, në cilësinë e subjektit kërkuar në zbatim të pikës 1, të nenit 10, të ligjit nr. 8561, datë 22.12.1999 “Për shpronësimet dhe marrjen në përdorim të përkohshëm të pasurisë pronë private për interes publik”, të ndryshuar, e përfundon procesin kur plotëson të gjitha kërkesat ligjore të plotësimit të kërkuara me ligj. Sa më sipër, sqarojmë se, në rast se plotësimet e kërkuara me shkresën e sipërcituar, për projektin “Sistemim, asfaltim rruga Qafë Plloçë-Pogradec dhe Unaza Pogradec”, nuk plotësohen nga Bashkia Pogradec në afatin e kërkuar, ASHSH do të veprojë me refuzimin e kërkesës për shpronësim, në zbatim të pikës 3, të nenit 12, të ligjit 8561, datë 22.12.1999, të ndryshuar, në të cilin citohet se, “Kur kërkesa për dokumentacionin shoqëruar nuk paraqiten të plotësuar në afatin e caktuar ose gjenden të pambështetura, për mungesë të shkakut ose të kushteve të shpronësimit sipas këtij ligji, kërkesa refuzohet nga Agjencia Shtetërore për Shpronësim dhe i njoftohet menjëherë kërkuarit të shpronësimit.”*

Në përmbajtje të shkresës së mësipërme rezulton se që në dhjetor të 2022 midis ASHSH-së dhe Bashkisë Pogradec ka patur komunikim të vazhdueshëm shkresor ku theksohet se Komisioni i Posaçëm i Shpronësimit, pranë ASHSH-së, konstaton në vijimësi problematikën e mungesës së dokumentacionit nga ana e kërkuarit, konkretisht Bashkia Pogradec.

Gjatë kontakteve të mbajtura me ankuesin, z. L. Xh., në komunikimin e fundit me të, më datë 30.06.2024, nëpërmjet postës elektronike (e-mail) na bën me dije se nuk është kontaktuar ende nga Bashkia Pogradec, lidhur me praktikën e shpronësimit, objekt i ankesës së paraqitur pranë institucionit tonë.

Për këtë i jemi drejtuar Bashkisë Pogradec me shkresat nr. K3/L4 – 8 prot., datë 25.07.2024 dhe nr. K3/L4 – 9 prot., datë 25.10.2024, “Kërkesë e përsëritur për shpjegime dhe dokumentacion”, për të na dhënë shpjegime për faktin se pse ka mungesë dokumentacioni për plotësimin e praktikave që i dërgohen ASHSH-së, me qëllim përfundimin e procesit të shpronësimit të prekura nga gjurma e projektit “Sistemim Asfaltim Rruga Qafë Plloçë-Pogradec dhe Unaza Pogradec”. Projekt për të cilin procedura e prokurimit është publikuar në Buletinin nr.16, datë 24.04.2017 të Agjencisë së Prokurimit Publik, nëpërmjet së cilit komunikohet edhe fituesi i këtij tenderi.

Deri më sot për shkresat tona të dërguara rishtazi, Bashkia Pogradec nuk ka kthyer përgjigje. Ky qëndrim i mbajtur nga ana e institucionit të vetëqeverisjes vendore, përveçse ka sjellë si pasojë zvarritjen e hetimit administrativ dhe pengesë në kryerjen e misionit kushtetues e ligjor

(III) kontrolli i përdorimit (paragrafi i dytë).

Kjo analizë së pari u parashtua në çështjen *Sporrong and Lonnroth kundër Suedisë*², dhe është përsëritur herë pas here në vendimet e mëpasshme të kësaj gjykate (çështja *Papamichalopoulos kundër Greqisë*³, çështja *Brumarescu kundër Rumanisë*⁴, apo edhe çështja *Sharxhi dhe të tjerët kundër Shqipërisë*⁵).

Në çështjen *Sporrong dhe Lonnroth kundër Suedisë*, GJEDNJ-ja konstatoi se: “...në mungesë të shpronësimit formal, domethënë, transferimi të pronësisë, Gjykata konsideron se duhet parë përtej aparençave dhe duhet hetuar realiteti i situatës për të cilën është bërë ankimimi...duke qënë se Konventa ka si qëllim garantimin e të drejtave ”praktike dhe efektive”, ... duhet të sigurohet që situata e krijuar të jetë *de facto* shpronësim, ashtu si u argumentua nga kërkuesit”. Ndërkohë në çështjen *Papamichalopoulos kundër Greqisë*, GJEDNJ-ja është shprehur se humbja e të gjitha mundësive për të disponuar tokën, bashkë me dështimin për të rregulluar situatën, krijonte pasoja mjaftueshmërisht të rënda *de facto* për pronën e aplikantëve që u shpronësua. GJEDNJ-ja deklaroi se shpronësimi *de facto* ishte “i papajtueshëm me të drejtën e kërkuesve për të gëzuar në mënyrë paqësore pasuritë e tyre”, duke prezumuar se nuk kishte pasur kompensim ose ndonjë rregullim tjetër të pasurisë.

Ashtu si edhe e ka pohuar vazhdimisht Gjykata, midis kriterit të interesit të gjerë të komunitetit dhe kriterit për mbrojtjen e të drejtave themelore të individit duhet të vendoset një balancë dhe, në fakt, kriteri për një balancë të tillë të drejtë është e pandarë në të gjithë Konventën⁶.

Kuptimi i qartë i nocionit të pronës dhe i së drejtës të pronës i sanksionuar në bazën ligjore normuese në fuqi, përbën një premisë të mirë dhe të domosdoshme për mbrojtjen dhe respektimin e këtyre nocioneve juridike, në të gjitha proceset ligjore-administrative që lidhen me respektimin dhe mbrojtjen e të drejtës së pronës.

Ndërkohë, në nenin 3, të ligjit nr. 8561, datë 22.12.1999, “Për shpronësimin dhe marrjen në përdorim të përkohshëm të pasurisë pronë private për interes publik”, të ndryshuar, (ligji nr. 8561/1999) parashikohet se:

“Shpronësimi dhe marrja në përdorim të përkohshëm të pasurisë pronë private realizohet në përputhje me kushtet dhe procedurat e përcaktuara në këtë ligj, duke garantuar transparencën, barazinë e shtetasve dhe mbrojtjen e interesave dhe të drejtave të tyre pasurore”.

Bazuar në dispozitat e ligjit nr. 8561/1999, evidentojmë se:

- Ky ligj, në nenin 5 parashikon se: “Kur realizimi ose mbrojtja e interesave publike nuk mund të arrihet pa ushtruar të drejtat e pronësisë mbi pasuritë e paluajtshme, ose të luajtshme pronë private, Këshilli i Ministrave, mbi kërkesën e subjektit kërkues në favor të të cilit bëhet

² *Sporrong and Lonnroth kundër Suedisë*, A52 (23 shtator 1982).

³ *Papamichalopoulos kundër Greqisë*, A260-B (1993).

⁴ *Brumarescu kundër Rumanisë*, 28 tetor 1999.

⁵ *Sharxhi dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, 11 janar 2018

⁶ *Sharxhi dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, 11 janar 2018, paragrafi 166

shpronësimi, me propozim të ministrit përgjegjës për zhvillimin urban, vendos shpronësimin e këtyre pasurive.”

Fryma e ligjit është e qartë, **kur parashikon se shpronësimi ushtrohet si proces për një interes publik dhe është zgjidhja e fundit**, kur ky interes publik nuk mund të realizohet ose mbrohet në mënyrë tjetër. **Shpronësimi duhet të kryhet gjithmonë në respektim të plotë dhe në mënyrë strikte të procedurave të parashikuara në ligj.**

-Në kuptim të ligjit, neni 7, “Objekte të shpronësimit janë pasuritë e paluajtshme në formën e tokës, të ndërtimeve të çdo lloji, me karakter të përhershëm, pasuritë e luajtshme të treguara në shkronjat “e” dhe “ë”, të nenit 8, të këtij ligji, kulturat bujqësore, si dhe çdo investim tjetër i trupëzuar në tokën bujqësore, që do të shpronësohet.”

-Paragrafi 1, i nenit 9, parashikon se cilët janë subjektet në favor të të cilëve bëhet shpronësimi “Shpronësimi mund të bëhet në favor të shtetit dhe të personave juridikë publikë, ose privatë, vendas ose të huaj, për realizimin nga ana e tyre të një projekti, investimi apo objekti që, në çdo rast në përputhje me këtë ligj, paraqet interes publik”

-Subjekti, në favor të të cilit bëhet shpronësimi, duhet të paraqesë në Agjencinë Shtetërore për Shpronësimin, kërkesën për shpronësim e cila duhet të shoqërohet me dokumentacion shtesë, të parashikuara në paragrafin 1, të nenit 10, si: a) aktet që vërtetojnë cilësinë dhe regjistrimin e tij si person juridik; b) projektet e nevojshme dhe të miratuara sipas ligjit, si dhe argumentet përkatëse ligjore për interesin publik; c) dokumentacionin lidhur me burimin dhe garantimin e fondeve financiare të nevojshme për realizimin e projektit, duke përfshirë edhe ato të shpronësimit apo të zhvlerësimit; ç) vlerësimi paraprak i objekteve të shpronësimit dhe i masës së shpërblimit që parashikohet për secilin pronar privat; d) lejet dhe miratimet përkatëse nga organet kompetente sipas ligjit; dh) aktet që vërtetojnë mënyrën e realizimit të projektit, nga vetë kërkuesi i shpronësimit ose me të tretë, si dhe afatet përkatëse; e) listën e pronarëve të pasurive pronë private për të cilat kërkohet shpronësimi, si dhe dokumentet që vërtetojnë shkakun e shpronësimit.

- Pika 1, e nenit 11, “Kërkesa për shpronësim paraqitet në Agjencinë Shtetërore për Shpronësimin, ndërsa propozimi në Këshillin e Ministrave për miratimin e kërkesës për shpronësim bëhet nga ministri përgjegjës për zhvillimin urban. Propozimi në Këshillin e Ministrave, për miratimin e kërkesës për shpronësim bëhet nga ministri përgjegjës për zhvillimin urban”.

- Pika 2, e nenit 11 “Me paraqitjen e kërkesës për shpronësim për interes publik, Agjencia Shtetërore për Shpronësimin urdhëron ngritjen e komisionit të posaçëm për ndjekjen dhe realizimin e procedurave të shpronësimit.”

- Pika 1, e nenit 12 “Agjencia Shtetërore për Shpronësimin kryen verifikimet e nevojshme për subjektin kërkuar, në favor të të cilit kërkohet shpronësimi, për dokumentacionin e paraqitur,

për shkakun e shpronësimit, si dhe administron aktet e pronësisë për objektet e shpronësimit, duke kryer, nëse është e nevojshme, edhe verifikime në vend.”

- Në nenin 13, të ligjit nr. 8561/1999, parashikohet se: “1. Në përfundim të verifikimeve të nevojshme, si dhe të procedurave të parashikuara në nenin 12 të këtij ligji, kur kërkesa dhe dokumentacioni shoqërues përkatës janë të mbështetur në kushtet dhe kriteret e këtij ligji, Agjencia Shtetërore për Shpronësimin vendos për pranimin e kërkesës për shpronësim, duke njoftuar menjëherë me shkrim subjektin kërkuar në favor të të cilit kërkohet të bëhet shpronësimi. 2. Brenda 10 ditëve nga data e njoftimit të pranimin të kërkesës për shpronësim ndërmjet subjektit kërkuar në favor të të cilit kërkohet të bëhet shpronësimi dhe Agjencisë Shtetërore për Shpronësimin, lidhet një marrëveshje për të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella, lidhur me procedurën e shpronësimit. Në rastin e kërkuarit subjekt privat kjo marrëveshje bëhet me akt noterial. 3. Në aktmarrëveshje palët marrin përsipër plotësimin e detyrimeve të caktuara ose që përcaktohen në këtë ligj në afatet përkatëse. Aktmarrëveshja është titull ekzekutiv. 4. Aktmarrëveshja është e pavlefshme në rast se në çastin e nënshkrimit të saj nuk i bashkëlidhen dokumentet që shoqërojnë kërkesën për shpronësim sipas këtij ligji.”

- Pika 1, neni 21, “Këshilli i Ministrave vendos shpronësimin në rastet kur propozimi për shpronësim gjendet i bazuar në ligj dhe në fakt.”

- Pika 2, neni 21, “Vendimi i shpronësimit duhet të përmbajë; a) Qëllimin dhe shkakun ligjor të shpronësimit; b) pasuritë pronë private që shpronësohen dhe pronarët përkatës; c) masën e shpërblimit për pronarët që shpronësohen, për pronarët e pasurive që zhvlerësohen, për personat e tretë që kompensohen për të drejtat e tyre për shkak të pronësimit, si dhe afatin dhe mënyrën e pagimit të tyre; ç) afatin e fillimit dhe të mbarimit të shpronësimit, si dhe organin ose subjektin që merr në përdorim pasuritë pronë private të shpronësuar; d) afatin e fillimit dhe të përfundimit të punimeve për projektin dhe investimin ose për realizimin e qëllimit të shpronësimit; dh) vlerën e shpenzimeve të procedurës së shpronësimit në ngarkim të kërkuarit të shpronësimit.”

- Neni 23 “Masa e shpërblimit u jepet ose u vihet në dispozicion, përkatësisht, të shpronësuarit, pronarit apo personit të tretë të dëmtuar, brenda afatit të treguar në shkronjën c, të nenit 21, të ligjit dhe në çdo rast, jo më vonë se 3 muaj nga mbarimi i këtij afati, ose nga data që ka marrë formë të prerë vendimi i gjykatës, sipas pikës 2, të nenit 16, dhe nenit 24, të këtij ligji.”

- Neni 25 “Pasuritë pronë private, të shpronësuar, duhet të regjistrohen sipas ligjit. Ky regjistrim duhet të kryhet nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës, brenda 30 ditëve, nga data e marrjes së vendimit të Këshillit të Ministrave për shpronësimin.”

Sa më sipër, në parashtrimet për trajtimin konkretisht të kësaj çështjeje, konstatohet se:

1. Ankuesi, z. L. Xh., është bashkëpronar i ligjshëm i pasurisë Z.K 1711, e llojit “Arë”, ndodhur në Gështenjas, Pogradec.

2. Në zonën ku ndodhet prona e sipërcituar, është zbatuar nga ana e Bashkisë Pogradec, projekti për ndërtimin e segmentit rrugor “Sistemim asfaltim i aksit rrugor Qafë Plloçë-Hyrja Pogradec dhe Unaza Pogradec”.

3. Zbatimi i projektit është parashikuar që të cenonte pronësi private, gjë që vërtetohet nga dokumentacioni përkatës i administruar për trajtimin e kësaj çështjeje.

4. Lidhur me pasurinë Z.K 1711, të llojit “Arë”, të ndodhur në Gështenjas, në Pogradec, në bashkëpronësi të ligjshme të ankuesit, rezulton se është përfshirë në listën bashkëngjitur kërkesës për shpronësim nr. 152/2, datë 03.03.2023. Pavarësisht kësaj, punimet për realizimin e projektit në fjalë janë kryer dhe vepra me interes publik ka përfunduar ndërtimin në datën 07.11.2018, sipas njoftimit përkatës të Fondit Shqiptar të Zhvillimit, duke cenuar kështu pasuri pronë private. Pra Bashkia Pogradec, në zbatim të shkronjës “e”, të pikës 1, të nenit 10, të ligjit nr. 8561/1999, ka patur detyrimin ligjor që të paraqesë pranë ASHSH-së, kërkesën për shpronësim, së bashku me dokumentacionin e nevojshëm, duke përfshirë listën e pronarëve të pasurive pronë private për të cilat kërkohet shpronësimi, së bashku me dokumentacionin përkatës të pronësisë, për pasuritë të cilat preken nga gjurma e shpronësimit, përpara realizimit të projektit “Sistemim, asfaltim rruga Qafë Plloçë – Pogradec dhe Unaza Pogradec”. Pas përmbushjes të këtij detyrimi nga ana e kërkuarit (Bashkia Pogradec në këtë rast), atëherë ASHSH-ja fillon procedurën e shpronësimit.

5. Në mungesë të përgjigjeve të shkresave tona nga ana e Bashkisë Pogradec, lidhur me përcjelljen e detajeve të vazhdimësisë së procedurës për shpronësim për interes publik, për pasuritë që preken nga projekti “Sistemim asfaltim i aksit rrugor Qafë Plloçë-Hyrja Pogradec dhe Unaza Pogradec”, aktualisht vazhdon dhe ndodh që pronarët e ligjshëm të kësaj pasurie janë “zhveshur” faktikisht nga kjo pasuri dhe nga të drejtat që rrjedhin prej saj, për shkak të zbatimit të projektit të sipërcituar me interes publik. Këtij fakti i shtohet edhe fakti tjetër se ende nuk ka një proces të përfunduar shpronësimi për pasurinë private në fjalë, ende (formalisht) bashkëpronësi e ligjshme e ankuesit. Ajo që duhet theksuar në këtë rast është se, verifikimi i pronësisë dhe subjektit që e disponon atë është dhe duhet të jetë një proces pararendës, i domosdoshëm ligjor, pa kryerjen e të cilit nuk mund të vijohet me procedurat e mëtejshme, qofshin këto të shpronësimit, apo edhe të lirimit të sheshit të ndërtimit. Ky verifikim nxjerr në pah problemet e mundshme ligjore që mund të kenë pronësitë që preken nga zbatimi i projektit për ndërtimin e veprës publike, si dhe pasojat që ato sjellin mbi statusin e pronësisë. Nëse ky proces nuk është kryer apo nuk ka konkluduar me zgjidhje konkrete sipas parashikimeve ligjore, atëherë logjikshëm, nuk mund të vazhdohet me zbatimin e projektit për realizimin e veprës publike, sikundër ka ndodhur edhe në këtë rast.

E gjithë kjo situatë ndodh kur zbatimi i projektit për ndërtimin e segmentit rrugor “Sistemim asfaltim i aksit rrugor Qafë Plloçë-Hyrja Pogradec dhe Unaza Pogradec”, është realizuar, (së paku në zonën ku ndodhet Z.K 1711, të llojit “Arë” në Gështenjas, në Pogradec). Ky zhvillim ka bërë që, “*de facto*” ankuesi të zhvishet nga pronësia dhe kjo pronë të mos mund të

disponohet më nga ana e bashkëpronarëve të saj të ligjshëm, pasi ajo është transformuar tashmë nga ndërtimi i kryer atje, për një vepër publike.

Në këto rrethana dhe në një analizë të kujdesshme të trajtimit në tërësi të çështjes, nisur nga legjislacioni në fuqi, praktika administrative e organeve publike të përfshira në të, si dhe të pretendimeve të ngritura nga ana e ankuesit, arrihet në konkluzionet se:

- Megjithëse, pasuria e llojit “Arë”, Z.K 1711, e ndodhur në Pogradec, në bashkëpronësi të ligjshme të ankuesit, është vlerësuar fillimisht si e cënueshme dhe është cenuar konkretisht nga zbatimi i projektit për ndërtimin e segmentit rrugor “Sistemim asfaltim i aksit rrugor Qafë Plloçë-Hyrja Pogradec dhe Unaza Pogradec”, përsëri nuk është kryer procesi i nevojshëm ligjor për shpronësimin e bashkëpronarëve të ligjshëm të kësaj prone private.
- Subjekti përfitues, Bashkia Pogradec, edhe pas përfshirjes së kësaj prone në listën bashkëngjitur kërkesës për shpronësim nr. 152/2, datë 03.03.2023, rezulton se procesi ende vijon dhe nuk ka konkluduar me vendimmarrje të Këshillit të Ministrave, ndonëse ka kaluar çdo afat i parashikuar nga ligji përkatës.
- Megjithëse, në kuptim të ligjit duhet që domosdoshmërisht të përfundojnë procedurat e shpronësimit dhe më pas të vijohet me zbatimin e projektit publik, na rezulton se ky detyrim ligjor është shkelur tërësisht në rastin e trajtimit të pronës së ligjshme, të z. L. Xh.. Kjo për faktin se, vepra publike përkatëse është ndërtuar tashmë (së paku në pjesën që korrespondon me vendndodhjen e kësaj pronësie), ndërkohë që Këshilli i Ministrave ende nuk ka miratuar një vendim për shpronësimin e kësaj prone. Akoma më e rëndë paraqitet situata kur me shkresën nr. 125/12 prot., datë 24.07.2023 ASHSH-ja na informon se: “... për kërkesën për shpronësim të sipërcituar “Sistemim asfaltim i aksit rrugor Qafë Plloçë-Hyrja Pogradec dhe Unaza Pogradec”, vijojnë të mbeten të paplotësuara një sërë mangësish teknike në tabelën e shpronësimit, dokumentacionit të pronësisë si dhe planimetrinë e shpronësimit.”. Në këto rrethana, situata ligjore e trajtimit të pronës, në bashkëpronësi, dhe disponimit të ankuesit, është përkeqësuar për shkak të cenimit të hapur të të drejtave të pronësisë së ligjshme, në këtë rast.
- Vlen të përmendim faktin se, nisur nga ky rast, por dhe nga praktika të tjera⁷ të marra në shqyrtim nga ana e Avokatit të Popullit, me objekt shpronësimin për interesa publik është konstatuar se, në kundërshtim dhe shkelje të hapur të garancive/detyrimeve kushtetuese dhe ligjore, përpara fillimit të procedurave të shpronësimit dhe kompensimit të subjekteve, fillohet

⁷ Në një Rekomandim drejtuar Bashkisë Pogradec, më datë 23.10.2024, “Rekomandim për trajtimin e ankesës së paraqitur nga shtetasi I. Xh. ”, për të njëjtën problematikë në lidhje me vonesën e ndeshur në dhënien e masës së dëmshpërblimit për shpronësimin e një sipërfaqeje toke bujqësore, në pronësi të familjes së tij bujqësore, për shkak të ndërtimit të rrugës së “Unazës së Re”, të qytetit të Pogradecit. Nga ana e institucionit tonë konstatohet se edhe rasti konkret i ankuesit L. Xh. situata është e ngjashme dhe madje prona ndodhet në të njëjtën zonë kadastrale, sikurse ankuesi I. Xh.. Linku i rekomandimit si vijon:

<https://www.avokatipopullit.gov.al/media/manager/website/reports/Rekomandim%20p%C3%ABr%20trajtimin%20e%20ankes%C3%ABs%20s%C3%AB%20paraqitur%20lidhur%20me%20vones%C3%ABn%20e%20ndeshur%20n%C3%AB%20marrjen%20e%20mas%C3%ABs%20s%C3%AB%20d%C3%ABshp%C3%ABrblimit%20p%C3%ABr%20shpron%C3%ABsim.pdf>

me punimet publike, duke përbërë dhe evidentuar në këtë mënyrë, cenim të të drejtave të pronësisë së pronarëve të ligjshëm.

- Në këto rrethana, z. L. Xh. dhe bashkëpronarët e tjerë të ligjshëm të pasurisë Z.K 1711, të llojit “Arë”, të ndodhur në Gështenjas, në Pogradec, janë “zhveshur” në mënyrë të kundërligjshme faktike, nga e drejta e tyre e pronësisë. Ky fakt ka ndodhur pa u kryer një proces i rregullt ligjor, në përputhje me të gjitha kërkesat dhe afatet ligjore, që do të mundësonin realizimin e një procesi të rregullt dhe të drejtë shpronësimi.

Sikurse rezulton nga shpjegimet dhe dokumentacioni që na është vënë në dispozicion për trajtimin administrativ të kësaj çështjeje, mungon tërësisht dokumentacioni zyrtar i nevojshëm për të përligjur çdo veprim, për tjetërsimin e pronës në bashkëpronësi të ligjshme të z. L.Xh., nga ana e Bashkisë Pogradec, si subjekt përfitues nga ndërtimi i veprës publike.

Nisur nga këto konstatime, të cilat janë lehtësisht të verifikueshme për këtë çështje, arrihet në konkluzionin se, nga ana e Bashkisë Pogradec, ka mosveprim krejtësisht të kundërligjshëm sa i takon kryerjes së procedurave përkatëse për procesin e shpronësimit të pasurive të paluajtshme, pronë private, që preken nga zbatimi i projektit për ndërtimin e segmentit rrugor “Sistemim asfaltim i aksit rrugor Qafë Plloçë-Hyrja Pogradec dhe Unaza Pogradec”. Për më tepër, konstatohet se në rastin konkret kanë kaluar më shumë se 6 vite nga përfundimi i veprës publike dhe ende nuk ka një procedurë shpronësimi të përfunduar e jo më edhe dëmshpërblim të akorduar në favor të ankuesit dhe bashkëpronarëve të tjerë.

E drejta për një proces të rregullt ligjor konsiston në mbrojtjen e të drejtave të shtetasve dhe në detyrimin e organeve të pushtetit publik për të respektuar këto të drejta, duke përmbushur korrektësisht procedurat ligjore, në frymën dhe kuptimin e ligjit. Trajtimi i kësaj çështjeje në kushtet e analizuara në këtë rekomandim nga ana e organeve publike përgjegjëse, vjen ndesh me respektimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në rrafshin administrativ.

Fusha e shtrirjes së procesit të rregullt ligjor edhe në proceset administrative ka qenë ndër vite objekt i jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese, e cila në interpretim dhe analizë të nenit 42, paragrafi 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si edhe bazuar në nenin 6 (1) të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, ka konsoliduar qëndrimin se e drejta e individit për një proces të rregullt ligjor nuk është e kufizuar vetëm në procesin gjyqësor, por edhe në atë me karakter administrativ dhe se, çdo organ i pushtetit publik gjatë ushtrimit të funksionit të tij kushtetues e ligjor është i detyruar të respektojë standardet e gjithë pranuar demokratike, të cilat kanë gjetur pasqyrimin e tyre në Kushtetutë, pavarësisht nga natyra e procesit.

Gjatë trajtimit të kësaj çështjeje është me vend të sjellim në vëmendjen tuaj, parimin e përgjegjësisë në veprimtarinë e organeve publike të parashikuar në nenin 15, të Kodit të Procedurave Administrative, ku parashikohet shprehimisht se: *“Organet publike dhe nëpunësit e tyre, kur kryejnë një procedurë administrative, mbajnë përgjegjësi për dëmet që u shkaktojnë palëve, në përputhje me legjislacionin në fuqi”*.

Mosveprimi juaj në këtë kuptim, ju vendos në kushtet e parashikuara në ligjin nr. 8510, datë 15.07.1999, “Për përgjegjësinë jashtëkontraktore të organeve të administratës publike”, të ndryshuar (*ligji nr. 8510/1999*), pasi realisht ankuesit i është shkaktuar një dëm pasuror, në kushtet e trajtimit jo në përputhje me parashikimet ligjore të kësaj çështjeje. Në kuptimin e përgjegjësisë jashtëkontraktore, si një detyrim i organeve të administratës shtetërore, për të shpërblyer dëmin që i është shkaktuar interesave të ankuesit si person privat, në ushtrim e sipër të funksioneve tuaja publike, shkronja “a”, e nenit 3, e ligjit nr. 8510/1999, parashikon se: *“Organet e administratës shtetërore përgjigjen për dëmet që u shkaktojnë personave fizikë a juridikë private, në rastet që vijnë:*

- *Kur kryejnë veprime a mosveprime të kundërligjshme”.*

Mbi këtë bazë dhe në përputhje me parashikimet në nenet 8 dhe 10, të ligjit të lartpërmendur, ju si organ publik, duhet tashmë që të filloni një procedurë administrative për njohjen e dëmit që i keni shkaktuar ankuesit dhe bashkëpronarëve të tjerë të pasurisë Z.K 1711, të llojit “Arë”, të ndodhur në Pogradec, në këtë rast, duke marrë për bazë edhe dispozitat respektive të Kodit Civil, për shkaktimin e dëmit.

Nga ana tjetër, në përputhje me paragrafin 2, të nenit 15, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, organet e pushtetit publik, në përmbushje të detyrave të tyre duhet të respektojnë të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të kontribuojnë në realizimin e tyre. Mosveprimi juaj në këto kushte nuk i respekton të drejtat e ligjshme të pronësisë së ankuesit dhe të bashkëpronarëve të tjerë, por përkundrazi është bërë shkak për shkeljen e tyre.

Avokati i Popullit, bazuar në dispozitat e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe në ligjin nr. 8561/1999, konkretisht në nenin 3, të tij, ku parashikohet se: *“Shpronësimi dhe marrja në përdorim të përkohshëm të pasurisë pronë private realizohet në përputhje me kushtet dhe procedurat e përcaktuara në këtë ligj, duke garantuar transparencën, barazinë e shtetasve dhe mbrojtjen e interesave dhe të drejtave të tyre pasurore”*, thekson faktin se, garantimi dhe mbrojtja e të drejtave të pronësisë së shtetasve që shpronësohen, duhet të sigurohet përmes një procedure të rregullt ligjore shpronësimi, duke patur parasysh likuidimin e plotë për vlerën e shpronësimit të subjektit, si edhe përcaktimin e një afati përmbyllës së këtij procesi brenda një kohe sa më të shkurtër dhe të arsyeshme, si pjesë e një procesi të rregullt administrativ. Pagesa e dëmshpërblimit mund t’i nënshtrohet shtyrjeve ose mënyrës së pagimit me këste, por në asnjë rast personat nuk duhet dhe nuk mund të humbasin të drejtën e gëzimit të sendit, pa marrë plotësisht pagesën e dëmshpërblimit.

Po kështu, rezulton se procedura për shpronësimin e bashkëpronarëve të pasurisë Z.K 1711, të llojit “Arë”, të ndodhur në Pogradec, është në një fazë pezullimi faktik, gjë që nuk e përlligj aspak këtë gjendje. Ecuria e kësaj procedure administrative kërkon vazhdimin normal dhe sa më të shpejtë të saj, sidomos në kushtet kur kjo pasuri është zënë dhe tjetërsuar fizikisht nga ndërtimi i veprës publike.

Nisur nga këto konstatime tonat theksojmë se, mënyra e trajtimit të kësaj çështjeje nxjerr në pah edhe premisa për cenimin e së drejtës themelore të ankuesit, të njohur si e drejta për një proces të rregullt ligjor. Ky konstatim bazohet në përcaktimin se, e drejta për një proces të rregullt ligjor konsiston në mbrojtjen e të drejtave të shtetasve dhe në detyrimin e organeve të pushtetit publik për të respektuar këto të drejta duke përmbushur korrektësisht procedurat ligjore në frymën dhe kuptimin e ligjit.

Për sa më sipër, në mbështetje të paragrafit 3, të nenit 63, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe në përputhje me nenin 18, të ligjit nr. 8510/1999, ku parashikohet respektivisht se: *“Pas përfundimit të hetimeve, Avokati i Popullit..., paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ që, sipas tij, ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive”*, si dhe *“Procedurat për kërkimin dhe përmbushjen e dëmshpërblimit bëhen në përputhje me kërkesat e ligjit 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”*,

REKOMANDOJMË:

1. Fillimin e menjëhershëm dhe përfundimin në përputhje me ligjin të procedurës administrative për shpërblimin e dëmit, që i është shkaktuar shtetasit L. Xh. dhe bashkëpronarëve të tjerë të pasurisë Z.K 1711, të llojit “Arë”, të ndodhur në Gështenjas, në Pogradec, në mungesë të një procesi të rregullt dhe të drejtë shpronësimi.
2. Përfundimin sa më të shpejtë të procedurave paraprake të shpronësimit, nga ana e Bashkisë Pogradec dhe Agjencisë Shtetërore për Shpronësim, me qëllim përcjelljen e praktikës në Këshillin e Ministrave, për miratimin e vendimit përkatës, për shpronësimin e bashkëpronarëve të kësaj pasurie.
3. Identifikimin e personave përgjegjës dhe marrjen ndaj tyre të masave të duhura ligjore, për shkeljen e të drejtave të ligjshme të ankuesit dhe bashkëpronarëve të tjerë, të pasurisë Z.K 1711, të llojit “Arë”, të ndodhur në Pogradec, sa i takon dëmit ekonomik të shkaktuar ndaj tyre, vlerës që duhet t’u paguhet ankuesit dhe bashkëpronarëve të tjerë të kësaj pasurie për përdorimin e saj gjatë gjithë këtyre viteve, si dhe mospërfundimit në kohë të procedurave ligjore për marrjen e vlerës përkatëse të shpronësimit.
4. Fillimin e procedurës administrative dhe marrjen e masave disiplinore ndaj punonjësve përgjegjës të Bashkisë Pogradec për moskthim përgjigje ndaj kërkesave të Institucionit të Avokatit të Popullit.

Në përputhje me nenin 22, të ligjit nr. 8454 datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, të ndryshuar, lutemi të na vini në dijeni për qëndrimin tuaj, ndaj këtij rekomandimi.

Duke besuar në bashkëpunimin dhe mirëkuptimin tuaj,

K O M I S I O N E R E

Erinda MELI

d.v